

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
Облік і аудит
(назва освітньої програми)

на тему: «Особливості обліку, аналізу та контролю запасів (на прикладі
КП «Теплопостачання міста Одеси»)»
(назва теми)

Виконавець:

студентка факультету менеджменту, обліку та
інформаційних технологій

Цуканова Вікторія Олегівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Шаровська Тамара Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах сьогодення кожне підприємство зацікавлене в конкурентоспроможності продукції, що виготовляється. Запаси є невід'ємною складовою виробництва, тому що вони складають значну частину оборотних активів, переносять усю свою вартість до собівартості виробленої продукції та забезпечують нормальне безперебійне функціонування підприємства.

Актуальність теми полягає в тому, що відсутність точного і достовірного обліку запасів призводить до виникнення бухгалтерських помилок, через які приймаються невірні економічні рішення, що чинить негативний вплив на виконання планів з виробництва продукції, завищення собівартості продукції, які значною мірою впливають на прибуток і рентабельність підприємства. Відсутність належного контролю призводить до розкрадань, втрат і псування запасів, а несвоєчасність та недостатня обґрунтованість аналізу, не дає змогу керівництву вчасно зреагувати та прийняти необхідні управлінські рішення.

Тому виникає необхідність правильної організації обліку, аналізу та контролю за запасами на підприємстві.

Проблемні питання організації і вдосконалення обліку та контролю запасів порушувалися в працях багатьох науковців, зокрема: Кобилянської І.О., Малютяк С. О., Васільєвої Н. М., Бутинця Ф.Ф., Ловінської Л.Г., Плахтія Т.Ф., Пушкар М.С. та інших. Питання аналізу та ефективності використання запасів були об'єктом досліджень Ворколік В.Р., Завгородній В.П., Гадзевич О.І. та ін.

Аналіз наукових праць свідчить про те, залишається чимало невирішених та дискусійних питань обліку, контролю та аналізу ефективності використання запасів, що потребують подальшого дослідження.

Мета дослідження. Метою дипломної роботи є систематизація та поглиблення теоретико-методичних знань, розгляд практичних аспектів обліку, аналізу і контролю запасів, а також розробка рекомендацій щодо вдосконалення організації, ведення обліку та підвищення ефективності використання запасів на досліджуваному підприємстві.

Завдання дослідження:

- розкрити сутність, класифікацію та оцінку запасів;
- розглянути нормативне забезпечення обліку запасів;
- дослідити сучасну проблематику обліку запасів;
- надати загальну характеристику підприємства КП «Теплопостачання міста Одеси»;
- надати оцінку діючої системі обліку запасів на підприємстві;
- охарактеризувати систему внутрішнього контролю запасів;
- запропонувати шляхи удосконалення бухгалтерського обліку та контролю на підприємстві;
- проаналізувати ефективність використання запасів на підприємстві.

Об'єкт дослідження. КП «Теплопостачання міста Одеси», основна діяльність якого – виробництво, транспортування та постачання теплової енергії.

Предмет дослідження. Система бухгалтерського обліку, аналіз та контроль запасів на КП «Теплопостачання міста Одеси».

Методи дослідження. При написанні дипломної роботи були використані методи порівняння та узагальнення – для обробки вхідної інформації та розкриття сутності поняття «запаси»; методи індукції та дедукції – для визначення загальних тенденцій розвитку системи обліку та контролю запасів; методи співставлення, порівняння та спостереження для зіставлення даних фінансової звітності підприємства у динаміці років, у визначенні стану обліку та системи внутрішнього контролю КП «Теплопостачання м. Одеси»; методи та специфічні способи і прийоми економічного аналізу з метою проведення економіко-математичних розрахунків, порівняльного аналізу тощо, а також методи систематизації, гіпотези та припущення – для формування власної думки та надання рекомендацій.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти України, що регламентують облік запасів, Міжнародні стандарти фінансової звітності, методичні матеріали, наукові праці зарубіжних і вітчизняних учених з питань обліку, контролю та аналізу запасів, матеріали науково-практичних конференцій, тематичні статті, дані мережі Інтернет, а також первинні документи, облікові реєстри та фінансова звітність досліджуваної організації.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (42 найменувань) та 22-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 73 сторінок. Основний зміст викладено на 59 сторінках. Робота містить 15 таблиць, 8 рисунків.

Публікації за темою дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано 2 тези: Цуканова В.О. Аналіз ефективності використання запасів на підприємствах / В.О. Цуканова // Наукові підсумки 2019 року, ХХХVII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Вінниця, 09 грудня 2019 року. – Ч.5, с. 16-18; Цуканова В.О. Сучасні проблеми обліку запасів та напрями його вдосконалення на підприємстві / В.О. Цуканова // Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації (20 квітня 2020 р.). Матеріали VI Міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції – м. Одеса: ОНЕУ, 2020. – С. – 141-142.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні та методичні аспекти обліку запасів»** розкрито сутність, класифікацію та оцінку запасів; розглянуто нормативне забезпечення обліку запасів; досліджено сучасну проблематику обліку запасів.

У другому розділі **«Організація обліку запасів на КП «Теплопостачання міста Одеси»»** проаналізовано організаційно-економічну характеристику КП «Теплопостачання міста Одеси»; досліджено особливості ведення обліку запасів на підприємстві; висвітлено шляхи вдосконалення ведення обліку запасів на досліджуваному підприємстві.

У третьому розділі **«Контроль та аналіз запасів на КП «Теплопостачання міста Одеси»»** охарактеризовано систему внутрішнього контролю запасів на КП «Теплопостачання міста Одеси» та запропонувати шляхи її удосконалення; проаналізовано ефективність використання запасів на підприємстві.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження теоретичних та методичних аспектів обліку запасів, оцінки діючої практики обліку та контролю на КП «Теплопостачання міста Одеси» та визначення напрямів їх удосконалення зроблені висновки наведені нижче.

Проаналізувавши погляди сучасних науковців, можна спостерігати, що трактування ними поняття «запаси» є різним й суттєво відрізняються одне від одного, проте кожне з них має місце на існування й тим самим доповнює одне одного. З економічної точки зору запаси розглядаються як оборотні активи у матеріальній формі, які належать установі та забезпечують її функціонування (або перебувають у процесі виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг) і будуть використані, як очікується, протягом одного року.

Розглянувши підходи до класифікації запасів різних вчених, було визначено, що узагальнена класифікація запасів об'єднує у собі найконцептуальніші для потреб управління запасами ознаки та види запасів. Відповідно до запропонованої класифікації групування запасів відбувається за призначенням та причинами утворення, за місцем знаходження, за рівнем наявності на підприємстві, відносно до балансу, за походженням, за складом і структурою.

Для правильної організації обліку запасів необхідно користуватись законодавчими та нормативними документами: Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», Інструкцією «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 9 «Запаси», 16 «Витрати» тощо.

КП «Теплопостачання міста Одеси» – це комунальне підприємство, яке виробляє та постачає енергію теплового типу.

Забезпечення ефективного функціонування підприємства потребує економічно грамотного управління його діяльністю, яке багато в чому визначається умінням її аналізувати.

У випускній роботі проведено аналіз основних показників діяльності КП «Теплопостачання міста Одеси», аналіз обсягу реалізації з урахуванням змін трудомісткості, проаналізована структура витрат, наступним етапом – визначено тип фінансової стійкості.

З аналізу типу фінансової стійкості підприємства КП «Теплопостачання міста Одеси» за 2016-2018 рр. видно, що підприємство протягом досліджуваного періоду відноситься до кризового становища, тобто воно не може покрити величину запасів сумою власних оборотних коштів, довгострокових кредитів та короткострокових кредитів.

Було визначено, що одним з головних шляхів зниження собівартості виробітку, транспортування та розподілу теплової енергії на підприємствах теплопостачання є зниження споживання паливо-енергетичних ресурсів шляхом підвищення ефективності їх використання.

Зарахування на баланс запасів на КП «Теплопостачання міста Одеси» здійснюється за їх первісною вартістю, а вибуття – з використанням методу

середньозваженої вартості. Суми транспортно-заготівельних витрат обліковуються методом розподілу за середнім відсотком.

Для обліку матеріально-виробничих запасів на КП «ТМО» використовується рахунок 20 «Виробничі запаси» та його субрахунки. Для врахування специфіки діяльності підприємства в галузі теплопостачання передбачені додаткові субрахунки четвертого порядку, які наведені у довіднику бухгалтерських рахунків.

При вдосконаленні облікового процесу КП «Теплопостачання міста Одеси», необхідно звернути увагу на визначення нормативів та норм витрат запасів: розробити чи коректувати діючі норми їх споживання, затвердити і довести норми до виробничих цехів, дільниць і бригад. При цьому необхідно впроваджувати ефективні форми попереднього й поточного контролю за дотриманням норм запасів і витрат матеріальних ресурсів, приділяти більше уваги підвищенню вірогідності оперативного обліку руху напівфабрикатів, комплектуючих виробів, деталей і вузлів у виробництві.

Одним із напрямів організації внутрішнього контролю запасів на підприємстві є інвентаризація, яка дає можливість виявити залишки або недостачу, а також упевнитися в дотриманні умов зберігання запасів. Для її проведення на КП «Теплопостачання міста Одеси» сформована інвентаризаційна комісія.

На КП «Теплопостачання міста Одеси» діє такий колегіальний орган управління підприємства як наглядова рада. Однак, його існування не компенсує відсутність служби внутрішнього контролю. Через те, що контроль здійснюється керівниками відділів, окремо на кожній ділянці, при проведенні контрольних заходів не можливо врахувати всі аспекти роботи підприємства. Тому на КП «Теплопостачання міста Одеси» рекомендовано сформувати службу внутрішнього контролю.

Для впорядкування і забезпечення чіткості етапів контролю необхідно зосередити увагу на можливостях розроблення положень про організацію контролю, зазначити елементи, що безпосередньо стосуються запасів КП «Теплопостачання міста Одеси» і визначають методичні аспекти їх обліку в наказі про облікову політику.

Крім того, рекомендовано доповнити наявні посадові інструкції обов'язками з проведення процедур внутрішнього контролю. Зокрема, через посадові інструкції включити в обов'язки працівників бухгалтерії КП «Теплопостачання міста Одеси» функцію контролю за правильністю оформлення первинної документації з обліку запасів та встановити відповідальність за її недотримання.

Аналіз стану, структури та ефективності використання запасів на КП «Теплопостачання міста Одеси» дозволяє всебічно оцінити наявність запасів, визначити наскільки раціонально та ефективно вони використовуються, правильно спланувати потреби у матеріальних ресурсах.

Аналіз складу та структури запасів показав, що найбільшу частку в структурі запасів у 2018 р. займали сировина і матеріали 38,41%, а найменшу – тара і тарні матеріали, які склали 0,44% величини запасів.

Після аналізу складу та структури запасів на КП «Теплопостачання міста Одеси» у випускній роботі були проаналізовані показники ефективності використання запасів, до яких належать матеріаломісткість, матеріаловіддача,

коефіцієнт оборотності запасів, тривалість обороту в днях, а також проаналізовано вплив матеріаломісткості на собівартість та обсяг реалізації продукції.

За результатами аналізу можна побачити, що у 2018 р. порівняно з 2016 р. матеріаловіддача зменшилась на 0,07 грн і склала 0,87 грн, відповідно збільшилась матеріаломісткість у 2018 р. порівняно з 2016 р. на 0,09 грн, що свідчить про збільшення витрат матеріалів на одиницю продукції та погіршення ефективності їх використання.

Аналіз впливу матеріаломісткості на обсяг реалізації та собівартість продукції показав, що збільшення матеріаломісткості у 2018 р. порівняно з 2017 р. – 0,07 грн, що призвело до перевитрат матеріальних ресурсів на 96257,49 тис. грн, що у свою чергу призвело до зменшення обсягу виробництва на 88309,62 тис. грн.

У 2018 р. порівняно з 2016 р. відбулось пришвидшення оборотності запасів у 6,58 разів, а порівняно з 2017 р. – у 1,47. Це призвело до зменшення тривалості обороту запасів на 2 дні у 2018 р. порівняно з 2016 р., що свідчить про підвищення ефективності управління запасами та зменшення часу перебування запасів на складах.

Для підвищення ефективності використання запасів КП «Теплопостачання міста Одеси» рекомендовано:

- обґрунтувати норми споживання запасів, матеріально стимулювати їх економію;

- посилити контроль за їх станом та структурою запасів;

- впроваджувати надбаня НТП, ресурсозберігаючі технології.

Отже, вирішення проблем ефективного управління запасами підприємства неможливо без правильної організації обліку і контролю, а також всебічної оцінки наявності та ефективності використання запасів.

АНОТАЦІЯ

Цуканова В.О. «Особливості обліку, аналізу та контролю запасів (на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит».

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти та діюча практика обліку, контролю і аналізу запасів на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси».

Проаналізовано основні показники діяльності та ефективність використання запасів на КП «Теплопостачання міста Одеси».

Запропоновано шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку та контролю запасів на підприємстві.

Ключові слова: облік, контроль, аналіз, запаси, ефективність використання.

ANNOTATION

Tsukanova V. «Features of accounting, analysis and control of inventories (by the example of Teplopostachannya of Odesa city ME)».

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting and Auditing».

(title of the educational program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2020.

The work deals with the theoretical aspects and current practice of accounting, control and analysis of inventories on the example of ME «Teplopostachannya of the city of Odesa»

Author analysis. Author analyzes the main indicators of activity and efficiency of use of inventories at ME «Teplopostachannya of the city of Odesa»

Author offers ways to improve accounting and inventory control in the enterprise.

Keywords: accounting, control, analysis, inventories, efficiency of use.